

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла
Тичини
Факультет початкової освіти
Кафедра виховних технологій та педагогічної творчості

**СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ**

Збірник
наукових праць за матеріалами
VII Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції
(7 грудня 2023 р.)

Умань
2023

Відповідальний редактор:

Макарчук В. В., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Редакційна колегія:

Дзюбенко І. А., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Добридень А. В., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Резніченко І. Г., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Поліщук О.А. викладач кафедри виховних технологій та педагогічної творчості Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Відповідальний за випуск збірника:

Дудник Н. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, в.о. декана факультету початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рецензенти:

Комар О. А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри фахових методик та інноваційних технологій у початковій школі Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Муковіз О. П. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії початкового навчання Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Рекомендовано до друку рішенням ради факультету початкової освіти Уманського державного

педагогічного університету імені Павла Тичини

Рекомендовано до друку вченою радою

факультету початкової освіти Уманського державного

педагогічного університету імені Павла Тичини

(протокол № від 2023 року.)

Сучасні технології розвитку професійної майстерності майбутніх вчителів : зб. наук. праць за матеріалами V Міжнародної наук.- практи. інтернет-конф., 7 грудня 2023 р. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; Факультет початкової освіти та ін. / відп. ред. Макарчук В. В. ; редкол.: Дудник Н. В., Дзюбенко І. А., Добридень А. В. та ін. Умань, Візаві, 2023.

До збірника увійшли тези учасників VII Міжнародної інтернет- конференції, в яких науковці розглядають актуальні питання проблеми розвитку професійної майстерності майбутніх учителів, висвітлюють результати наукових досліджень у галузі педагогічних наук.

Кравець Ніна Павлівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри психокорекційної педагогіки та
реабілітології,

*Український державний університет
імені М. П. Драгоманова*

Конопацька Олена Семенівна,

викладач кафедри педагогіки і
андрагогіки, КЗ «Житомирський обласний
інститут підвищення

*педагогічної освіти» Житомирської
обласної ради*

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ОРТОПЕДІВ ДО РОБОТИ З ДОРΟΣЛИМИ З ПОРУШЕННЯМИ ФУНКЦІЙ ОПОРНО- РУХОВОГО АПАРАТУ

Важливою сучасною проблемою є стан здоров'я дорослих осіб. У зв'язку з нав'язаним Україні росією воєнним лихоліттям збільшилося число дорослих людей з порушеннями функцій

опорно-рухового апарату, які потребують не лише фізичної, а й психологічної та професійно-трудової реабілітації з метою опанування життєвими компетентностями. Однією з проблем, що тісно пов'язана з ідеями соціальної рівності та справедливості, є доступність освіти для різних категорій населення, зокрема й осіб з порушеннями функцій опорно-рухового апарату (ПФОРА). Суспільство повинно забезпечити кожному дорослу особу незалежно від її потреб, можливостями реалізувати свій потенціал, приносити користь рідним і суспільству, стати його повноцінним членом.

Студенти факультету спеціальної та інклюзивної освіти, які навчаються за освітньо-професійною програмою Ортопедагогіка, опановують дисципліну «Спеціальна андрагогіка та професійне реабілітування», навчаючись тонкощів майбутньої роботи з дорослими особами, які мають ПФОРА, Спеціальна андрагогіка вирішує завдання, пов'язані зі спеціальною інтеграцією, професійною, трудовою реабілітацією дорослих з ПФОРА. Метою дисципліни є допомога студентам підготуватися до роботи з дорослими з ПФОРА шляхом опанування теоретичними знаннями та оволодіння компетентностями для успішної реабілітаційної та корекційно-компенсаторної роботи з вказаною категорією дорослих. Завданнями навчальної дисципліни є формування у студентів категоріальних понять спеціальної андрагогіки та реабілітології на основі вивчення історичного науково-практичного досвіду їх становлення; ознайомлення з методикою розвиткової, реабілітаційної та корекційно-компенсаторної роботи з дорослими з ПФОРА; сприяння формуванню особистості майбутнього спеціального андрагога, його професійній ерудиції та культурі; виховання толерантного ставлення до дорослих з ПФОРА; стимулювання до активної науково-пошукової роботи з метою визначення ефективних шляхів подолання у дорослих наслідків професійної дезадаптації; навчання моделювати та

реалізувати систему спеціальної реабілітаційної корекційно-андрагогічної допомоги дорослим з ПФОРА.

Відповідно до Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня вищої освіти з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта основними результатами навчання студентів та компетентностями, які вони опановують, виступають: здатність планувати освітньо-корекційну роботу на основі результатів психолого-педагогічної діагностики осіб з особливими освітніми потребами з врахуванням їхніх вікових та індивідуально-типологічних відмінностей, що забезпечить здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності передбачають усвідомлення студентами сучасних концепцій і теорій функціонування обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами, завдяки чому забезпечується здатність розуміти закономірності та особливості розвитку й функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань. Важливим є опанування студентами здатності застосовувати психолого-педагогічні, дефектологічні, медико-біологічні, лінгвістичні знання у сфері професійної діяльності, завдяки чому студенти прийматимуть обґрунтовані рішення з урахуванням цілей, ресурсних і законодавчих обмежень, ціннісних орієнтацій.

Під час навчання студенти знайомляться зі значенням і актуальністю освіти для дорослих з ПФОРА. Щодо дорослої людини як суб'єкта спеціального андрагогічного навчання характеризують дорослу людину з ПФОРА. Оволодівають принципами, методами, прийомами, умовами ефективного навчання дорослих з ПФОРА. Не оминають і соціально-педагогічні технології корекції та реабілітування дорослих з ПФОРА. Для досягнення успіхів у майбутній роботі знайомляться

з функціями викладачів системи навчання дорослих з ПФОРА. Готуючи самостійні завдання, готують презентації: «Етапи розвитку спеціальної андрагогіки», «Доросла людина з ПФОРА як суб'єкт андрагогічного навчання», «Соціально-педагогічні технології реабілітації дорослих з ПФОРА», вчать скласти індивідуальні програми реабілітації дорослих.

На лекціях, практичних і лабораторних заняттях, виконуючи самостійні завдання, студенти знайомляться зі специфікою роботи з двома категоріями дорослих: з дорослими, які мають ПФОРА, але без інтелектуальних порушень та з дорослими з дитячим церебральним паралічем. Аналізуючи специфіку засвоєння навчального матеріалу дорослими з ДЦП, вчать дотримуватися індивідуального та диференційованого підходів у навчанні, використовувати посилені для учнів завдання, враховуючи їхні індивідуально-типологічні особливості та кризові періоди розвитку, За даними Л. Кравчук, «... високий рівень розумової працездатності, висока ефективність навчання, розвиток пізнавальних процесів студентів з ДЦП в рамках освітнього середовища вищого навчального закладу інтегрованого типу досягаються завдяки значній психофізіологічній праці. Але це призводить до напруження, виснаження основних регуляторних систем організму, зниження його резистентності, захисних функцій, внаслідок чого погіршується якість успішності студентів з ДЦП в період екзаменаційної сесії» [1, с. 102].

Для роботи з дорослими студенти оволодівають педагогічні (дидактичні) технології, серед яких структурно-логічні, інтеграційні та професійно-ділові ігрові технології. Структурно-логічні технології забезпечують поетапну організацію системи навчання, оскільки передбачено поетапний відбір змісту, форм, методів, засобів навчання з урахуванням результату. Сутність інтеграційних технологій полягає в інтеграції міжпредметних знань і умінь. Професійно-ділові ігрові технології передбачають застосування ділових та рольових ігор, індивідуального тренінгу,

ІКТ. Завдяки міждисциплінарним зв'язкам опановують стратегії релаксації для запобігання стресу: фізичні вправи, музикотерапію, образотворче мистецтво, масаж, медитацію. Як вказує А. Шевцов, у реабілітуванні дорослих арттерапія дозволяє зменшувати нервово-психічні розлади, сприяє відновленню та розвитку порушених соціально-психологічних функцій, самоактуалізації. ... Важливо, що завдання соціалізування людини з інвалідністю за допомогою терапії творчістю виконується через відновлення індивідуальної та суспільної цінності осіб з інвалідністю [3, с. 212].

Особистісно-орієнтований підхід до дорослих передбачає використання індивідуальної програми реабілітації, яка відповідно зі статтею 1 Закону «Про реабілітацію інвалідів в Україні» є комплексом видів, форм, термінів реабілітаційних заходів з чітко вказаними вказівками на визначення місця й порядку їх проведення, що спрямовані на відновлення, компенсацію порушених або втрачених функцій організму [2].

Студенти навчаються створювати психологічні умови навчання дорослих: взаємоповага учасників навчання, емпатія, доброзичливість, відмова від критики учасників навчального процесу, свобода думок та навчання поважати думку і аргументацію колег-учнів. Завдяки цьому у дорослих учнів виробляється імунітет від страху, що забезпечує опанування нормами цивілізованої поведінки.

Перед тим, як працювати з дорослими особами, майбутні ортопеди опановують функції учасників навчального процесу (наставника та дорослого учня). Наставник виступає як експерт в галузі технології навчання дорослих, як організатор, консультант, тому отримує підтримку від дорослих учнів щодо їхнього бажання до навчання, Учень виступає в ролі учасника сумісної діяльності як реалізатор власної індивідуальної навчальної програми, учасник обрання сприятливих умов навчання, створення підтримки, сприятливої атмосфери, дотримання норм поведінки.

Також студенти знайомляться з діяльністю дорослих учнів. Вчатья виявляти їхні соціальні, психологічні, фізіологічні, професійні особливості. Опановують технології індивідуального стилю навчання, особливості професійного орієнтування, яке має кілька складових елементів: профорієнтацію, профконсультацію, профвідбір, профадаптацію. Отже, процес навчання проходить поетапно. Майбутній ортопедагог-андрагог вчиться виявляти освітні потреби дорослих учнів, обсяг і характер їхнього життєвого досвіду, психофізичні особливості, когнітивний стан і навчальний стиль дорослих учнів. Знайомиться з умовами ефективного навчання дорослих учнів: врахування мотивації їхнього навчання, створення довірливих стосунків; опираючись на знання і досвід учнів, ефективно допомагає; врахує індивідуальні особливостей дорослих учнів, навчається використовувати в роботі нові інформаційні технології.

Отже, опанування дисципліни «Спеціальна андрагогіка та професійне реабілітування» допоможе майбутнім ортопедам-андрагогам успішно працювати з дорослими з ПФОРА.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кравчук Л. С. Психологічні аспекти тижневої динаміки розумової працездатності студентів із ДЦП з різним розвитком пізнавальних процесів *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені імені М. П. Драгоманова*. Серія 19. *Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. Вип. 16: збірник наукових праць. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. С. 99-103.

2. Про реабілітацію інвалідів в Україні: Закон України від 6 жовтня 2005 р., №296-IV. *Офіційний вісник України* від 16.11. 2005. Київ, 2005. № 44. С. 15-34.

3. Шевцов А. Г. Освітні основи реабілітології: монографія. Київ: «МП Леся», 2009. 483.